

DUBLETE GRECO-LATINE ÎN TERMINOLOGIA MEDICALĂ ROMÂNEASCĂ

Eugenia MINCU

Institutul de Filologie al AȘM

Studiul propune o analiză complexă a dubletelor greco-latine în formarea terminologiei medicale românești și corelarea acesteia la terminologia medicală universală. Componenta latină a dubletelor se include în vocabularul fundamental al limbii române, cu o utilizare interdisciplinară, moștenită din limba latină, și formează terminologia medicală, nivel național. Componenta greacă a dubletelor formează terminologia medicală, nivel universal, și deține statutul de afixoid, susceptibil a se combina cu: a) baze lexicale neautonome; b) sufixe; c) unități lexicale autonome. La nivel național, ne referim la o terminologie proprie unei limbi, unei culturi; la nivel internațional – la o terminologie care neutralizează parțial diferențele interlingvistice și deține un statut translingval. Limbile greacă și latină, stratificate (deoarece nu au evoluat), furnizează unități lexicale preponderent monosemantice (concepte-invariantă), dar care, utilizate intra- /interdisciplinar, formează concepte-variante. Neologismele terminologice (formate în baza afixoidelor), odată îmbrăcând haina națională, se includ în terminologia națională, termenii rezervându-și statut internațional. Aceasta facilitează unificarea, planificarea, standardizarea terminologiei internaționale.

Cuvinte-cheie: *medicină, terminologie națională, terminologie internațională, dublete greco-latine.*

GREEK-LATIN DOUBLETS IN THE ROMANIAN MEDICAL TERMINOLOGY

The study propose a complex analysis of Greek – Latin doublets in formation of Romanian medical terminology and it's correlation to universal medical terminology. The Latin component of doublets it is included in fundamental vocabulary of Romanian language, with an interdisciplinary utilization inherited from Latin language and forms medical terminology at a national level. The Greek component of doublets forms medical terminology at a universal level and owns the status of affixoid, susceptible to be compound with: a) non-autonomous lexical bases; b) suffixes; c) autonomous lexical units. At a national level, we are referring to a terminology characteristic to a language, to a culture; at an international level – at a terminology which partially neutralizes inerlinguistic differences and owns a translingual status. Greek and Latin languages, stratified (because were not submitted to the evolution), are providing preponderant monosemantic lexical units (invariance-concepts), which being intra- /interdisciplinary utilized are forming concept-variants. Terminological neologisms (formed on the basis of affixoids) are included in national terminology, the terms keeping their international status; this process facilitates the unification, planification, standardization of international terminology.

Keywords: *medical, national terminology, international terminology, Greek-Latin doublets.*

Medicina „...cu ochii sufletului o oglindea”.
(Dimitrie Cantemir)

Introducere

Lumea antică greco-latină reflectă prin excelență valorile existențiale umane și își asumă rolul de *Genus universalis* în reflectarea realităților vieții. Viața și moartea, boala și sănătatea sunt motive ce înrudesc medicina cu filosofia (*Medicus philosophus est, non enim multa est inter sapientia est medicina differentia*. Hippokrate). Microcosmosul (viața) și macrocosmosul (moartea, văzută ca împlinire a vieții) sunt repere ale medicinei, al cărei obiect de studiu este omul în toată complexitatea sa: corp, suflet, spirit, societate, univers. Numai printr-o astfel de abordare Hippokrate descoperă organismul ca un tot unitar (corp-univers). Polib, un discipol al lui Hippokrate, a dedus echilibrul numit sănătate din filosofia lui Empedocle din Agrigente [1, p.62] și se referă la patru rădăcini ale lucrurilor din univers: cald=rece; umed=uscat. Acestea au stat la baza celor patru umori care asigură echilibru în organismul uman: *Quatuor humores in humano corpore constant...// Sanguis cum cholera, phlegma, melancholia ..*, [2, p.142].

„Terminosistemul” medical este format din unități lexicale autonome și neautonome de origine greco-latină (așa-numitele „cultisme”). Limbile greacă și latină, stratificate (deoarece nu au evoluat în timp), furnizează unități lexicale preponderent monosemantice, aspect decisiv în constituirea termenilor din limbajul specializat.

Această stare de lucruri are drept suport avantaje general cunoscute: pe de o parte – continuitatea terminologică, din punctul de vedere al spațiului (o terminologie răspândită, universală, nelimitată de anumite bariere pentru nicio națiune etc.), iar, pe de altă parte, latina și greaca constituie o rezervă unică de extragere a termenilor noi, în caz de necesitate – de creare a lor [3, p.364-369].

Dubletele greco-latine (unități lingvistice de origine greacă și latină cu același sens) se stabilesc în perioada bilingvismului greco-latin, începând cu sec. I *ante Chr.* [4, p.118].

În alte lucrări am prezentat dubletele greco-latine: < lat. *vita*, *ae, f* și < gr. *bios* „viață”; < lat. *mors*, *mortis*, *f* / *mortuus*, *a, um* și < gr. *thanatos* / *nekros* „moarte”; < lat. *anima*, *ae, f* și < gr. *psykhe* „suflet” < lat. *cor*, *cordis*, *n* și < gr. *kardia* „inimă”; varianta latinizată – *cardia*, *ae, f*.

În continuare propunem o interpretare complexă a dubletului < lat. *sanguis*, *inis, m* și < gr. *haima* „sânge”. Fiecare dintre aceste componente ale dubletului are o evoluție individuală în limbajul medical, o istorie aparte și solicită investigații personalizate: **componenta latină** → limbă comună, limbaj specializat, terminologie; **componenta greacă** → limbaj specializat, terminologie.

Dubletul < lat. *sanguis*, *inis, m* și < gr. *haima*, *haimatos* „sânge”

(1) Componenta latină a dubletului *sanguis*, *inis, m* „sânge”

Componenta latină a dubletului *sanguis*, *inis, m* „sânge”, „lichid care circulă prin vase” se include în vocabularul fundamental al limbii române – *sânge* din latinescul *sanguināre* (Pușcariu, 1593). În Dicționarul lui A.Dauzat [5, p.649] este prezent termenul *sang* din latinescul *sanguis*, atestat în sec. X. Autorul indică mai întâi o utilizare în botanică (*sângele dragonului*, sec. XIII). În *Medicina și farmacia în trecutul românesc*, vol.I, 1382-1775 [6, p.614-643], lexemul se include în denumiri de plante medicinale: *sângefructu*, *sânge de șapte frați*, *sângeiber*, *sângeieru*; plante care se conțin în diferite rețete împotriva junghiului, durerii etc.

În sec. al XII-lea Morbode face prima atestare a lexemului *sanguin*, utilizat în terminologia medicală internațională. Ulterior, A.Dauzat indică o utilizare în medicină a termenului *sânge* (1569, Jouvencel) *sânge rece*; *sânge pur* etc. [5, p.649].

În *Terminologia Medica Polyglota* [7, p.408] *sanguis*, *inis, m* este prezentat ca „țesut lichid”, „mediu intern al organismului”; definiții pe care le vom discuta ulterior. Dicționarul prezintă termenii *sanguifaciens* (< lat. *sanguis* + < lat. *facete*); *sanguineus*, *a, um* (< lat. *sangius* + < lat. *eus*); *sanguinicus*, *a, um*; *sanguinolentus*, *a, um* (< lat. *sangius* + < lat. *ilentus*); ultimul termen este atestat în sec.XII și explicat ulterior în *Dictionnaire latin français* de Hachette, Felix Gafio (1934) [8]. Termenii *sanguinicus*, *a, um*; *sanguineus*, *a, um*; *sanguinolentus*, *a, um* s-au inclus în lexiconul medical internațional.

În Dicționarul lui Дворецкий [9, p.898] sunt prezenți 13 termeni. De menționat termenii-îmbinări, utilizate în limba latină în procesul de studiere a disciplinelor anatomie, anatomie topografică: *sanguine conjunctus* „sânge de rudenie”; *sanguine subito ictus* „ictus”, „hemoragie” etc. Tot aici sunt atestate și sensurile metaforice ale *sângelui*, preluate ulterior în limba română: *integer aevi sanguinis vitae* „vitalitate”; *sucus et sanguinem admitere* „fortăreață”, „putere”; *longo sanguine censer* „obârșie”, „sânge albastru”; *sanguis Baccheus* „vin”; *ad sanguinem incitare* „vărsare de sânge”; *de sange aerariidetrhere* „bogăție” etc.

Pentru prima dată este prezentată sinonimia < lat. *sanguinolentia*, *ae, f* = < gr. *hemorrhagia*, utilizată actualmente în terminologia medicală, dar neatestată în DEX, în care este explicat doar adjectivul *sanguinolentus*, *a, um* desemnând noțiuni ca „acoperit de sânge”, „de culoarea sângelui” (atestate în terminologia medicală), dar și de „exploatare”; „cel ce sugă sângele”, utilizate în alte domenii de activitate. Menționăm și termenul semantic similar, utilizat în biologie: *sanguisuga* (< lat. *sanguis* + < lat. *sugo*) „lipitoare”, folosit în zoologie. Indicăm, de asemenea, o sinonimie axată pe o relație de paronimie: *sanguinolentus*, *a, um* + *sanguinolentus*, *a, um* „de culoarea sângelui”, „plin de sânge”, dar care actualmente nu s-a menținut.

În *Noul Dicționar portativu* de Emmanel Prottopopescu Pake [10, p.258] autorul face o traducere a termenilor: *sanguificație*. (< lat. *sangius* „sânge” + < lat. *facere* „a face”) „prefacerea hranei în sânge”; *sanguinantu* „cîrui i place a vîrsa sângele omenescu”; *sanguinu* „ce ține de sânge, coprinde sânge, cu sânge multă”; *sanguinolentu* „ca facia sângelui, cu sânge” [*ibidem*, p.354].

Academicianul Rosseti atestă termenul *sânge* în *Limba română în secolele al XIV-lea – al XVI-lea* [11, p.86-88] alături de *sănătate* și *suflet*.

Tamara Ursu în *Limba hronicului lui Dimitrie Cantemir* amintește termenul în contextul tratamentului: „...i s-au slobozit sângele din nări” [12, p.180]. Savantul Nicolae Ursu prezintă „semnele boalelor, simptome”: fierbențială, herbențială etc. În descrierea tratamentului utilizează ambele tipuri de terminologii: *curgere de sânge* = *hemoragie*; *slobozirea de sânge din vine* = *flebotomie* [13, p.55]. Umoarea poate produce „...înădușeală fără răcoreală și cu înfocări fără stămpărări...” [14, p.160], „uscarea vinelor”, „...și de lungă ferbințială uscată fiindu-mi, în laringa mi s-au oprit” [*ibidem*, p.158].

În terminologia medicală [15, p.121] lexemul *sânge* este prezent cu statut de element autonom, formând 44 de termeni-îmbinări (ex.: *sânge imun*, *sânge artificial*, *sânge arterial*, *sânge venos*, *sânge citratat ex tempore*: „Recomandări pentru determinarea Ca ionic – evaluarea fracțiunii biologice active a calciului la gravide, nou-născuți, transfuzii masive de *sânge citratat*...[16].

Adjectivul *citratat* „purificat, îmbogățit cu elemente carentiale” este frecvent utilizat în terminologia medicală, dar este lipsă în DEX.

În *Dicționarul Actualizat de Neologisme* (DAN) [17, p.771] este atestat elementul savant (afixoid) – *sangvin-*; „cultismul” își menține sensul de bază „sânge”: *sangvinar*, *sangvinic*, *sangvinolent*. De remarcat situația în care se atestă și termenul *sanguin*, care actualmente are același sens „sânge”; fapt explicat prin transcrierea din latină; în DEX acesta este menționat ca variantă, iar în DOOM₂ – ca schimbare de normă. În DAN termenul *sanguină* desemnează o plantă (botanică); în altă accepție se indică ca fiind folosit în industrie.

În literatura de specialitate (medicală) sunt prezente ambele variante: a) „Circulația deficitară *sangvină* apare când aportul de sânge nu este suficient”; în același articol este prezent și termenul *sanguin*; b) „Efectele circulației *sanguine* deficitare sunt diverse” [ghiduldesanatate.ro/01-sanatate/ai-o-circulatie-deficitara-a-sangelui]. Termenul-îmbinare *circulație sanguină* este înregistrat deja în 1260 [18, p.24]. În *Canonul* lui Avicenna Ibn Sina se oferă o descriere a micii circulații. M.Serveto în lucrarea teologică *Restaurarea creștinismului* explică anatomia inimii și a circulației sanguine, fapt pentru care este ars pe rug [*ibidem*, p.41]. În *Dicționarul Etimologic de Termeni Științifici* (Nicolae Andrei, 1987) elementul respectiv nu este prezent.

(2) Componenta greacă a dubletului grec *haima*, *haimatos* „sânge”

Componenta greacă a dubletului grec *haima* „sânge” se include în terminologia medicală, formând termeni consacrați. În *Dicționarul* lui A.Dauzat [5, p.XXXI], în *Liste des principales racines Greco-Latines (pour les composés et dérivés savantes)*, elementul este explicat astfel: „Hemat(o)-, hemo-, grec, *haima*, sang”, fără a menționa perioada de penetrare a elementului în limba franceză. În *Terminologia medica poliglota* [7, p.173-175] elementul savant prezintă o explicație mai amănunțită: „*haem(a)*, *haemo-*, *haemat(o)* < gr. *haima*, *haimatos* „sânge”, „referitor la sânge” și formează 76 de termeni.

În limba română, componenta greacă evoluează ca termen cu statut autonom *hematie* „globulă roșie” [17, p.419], dar și ca segment savant, care deține statut de afixoid ambipozitional: *hem(o)-/hemat(o)-, -emie* și formează termeni compuși prin afixoidare preponderent cu alte elemente greco-latine.

Dacă primele două variante arată prezența nemijlocită a sângelui ca **fenomen**, **proces medical**, elemente ale sângelui etc., atunci ultima variantă indică **localizarea**:

Hematurie = < gr. *haimatos* „sânge” + gr. < *ouron* „urină” „prezența sângelui în urină”

Uremie = < gr. < *ouron* „urină” + < gr. *haima* „sânge” „prezența urinei în sânge”

În *Dicționarul* lui Andrei Nicolae [19, p.141-142] sunt prezente variantele: *hemat(o)-/hemo-*; *-emie, -hemie*. Cercetătorul explică utilizarea unei sau altei variante prin sensurile pe care le deține: *Hemat(o)-* „sânge, globule roșii, purpuriu, hematii”, pentru care atestă 27 de termeni.

Hemo- „sânge, globule roșii, hematii”, pentru care prezintă 42 de termeni. Pentru ultimele două variante nu este prezentă nicio explicație. Vom încerca să identificăm unele legități în utilizarea acestor variante, dar care implică multe excepții:

Hemo- are o utilizare cu predilecție în termenii medicali care indică stări patologice, intervenții, modificări în structura sângelui, elemente figurative ale sângelui –

Patologie: *hemopatie* = < gr. *haima* „sânge” + < gr. *pathos*, *patheia* „boală”; **stare patologică:** *hemoragie* = < gr. *haima* „sânge” + < gr. *rrhagia* „curgere”; *hemopenie* = < gr. *haima* „sânge” + < gr. *penia* „lipsă, diminuare”; *hemobilie* = < gr. < *haima* „sânge” + < lat. *bilis* „bilă”; *hematom* = < gr. *haima* „sânge” + < gr. *oma* „tumoare”; *hemangiom* = < gr. *haima* „sânge” + < gr. *angeion* „vas anatomic” + < gr. *oma* „tumoare”; **element al sângelui:** *hemoglobină* = < gr. *haima* „sânge” + < gr. *globus* „globule”; **intervenție:** *hemoterapie* = < gr. *haima* „sânge” + < gr. *therapeia* „tratament”.

Procese: *hemogeneză* = < gr. *haima* „sânge” + < gr. *genos* „care produce”, „care naște”; *hemoliză* = < gr. *haima* „sânge” + < gr. *lysis* „distrugere”.

Hemat(o)- are o utilizare în termeni care denumesc specialități, metode de investigare, elemente figurative ale sângelui, stări, procese, acțiuni etc.: **denumiri de specialități /specialiști:** *hematologia* = < gr. *haimatos* „sânge”, „globule roșii” + < gr. *logos* „cuvânt, știință”; *hematolog* = < gr. *haimatos* „sânge”, „globule roșii” + < gr. *logos* „cuvânt, specialist”; **metode de investigare:** *hemometrie* = < gr. *haimatos* „sânge”, „globule

roșii" + < gr. metron „măsură”; *hematoscopie* = < gr. *haimatos* „sânge”, „globule roșii” + < gr. *skopia* „imagine”; **element figurativ al sângelui:** *hematoblast* = < gr. *haimatos* „sânge”, „globule roșii” + < gr. *blastos* „germene”; **fenomene:** *hematopoieză* = < gr. *haimatos* „sânge”, „globule roșii” + < gr. *poiētkos* „care generează”; *hematoree* = < gr. *haimatos* „sânge”, „globule roșii” + < gr. *rrheos* „curgere”; *hematurie* = < gr. *haimatos* „sânge”, „globule roșii” + < gr. *ouron* „urină”, „uree”; *hematocel* = < gr. *haimatos* „sânge”, „globule roșii” + < gr. *kele* „umflătură”, „hernie”.

Astfel, considerăm că varianta *hemo-* are la origine grecescul *haima*, iar *hemat(o)-* provine din *haimatos*.

Elementul secund **-emia**, după cum am menționat anterior, indică, în special, localizarea, prezența în sânge: *colemie* = < gr. *chole* „bilă” + < gr. *-aemia* „sânge”; *glicemie* = < gr. *glykys* „dulce” + < gr. *-aemia* „sânge”; *kaliemie* = < gr. *kaliūm* „kaliu” + < gr. *-aemia* „sânge”; *ischemie* = < gr. *ischein* „a reține” + < gr. *-aemia* „sânge”; *anemie* = < gr. *an-* „fără” + < gr. *-aemia* „sânge”.

În DAN [17, p.419-420] sunt prezenți 118 termeni care conțin elementul savant *hem(o)-/hemat(o)-,-emie*. Termenii atestați formează următoarele eșantioane semantice:

Eșantionul I „sânge”, „referitor la sânge”: *hematofobie* = *hemofobie* ≠ *hemofilie*, *hemogenie*, *hematoglutinare*, *hematoblast*, *hematocel*, *hematidroză*, *hemostază*, *hematologie* etc. – 25 de termeni. Pentru prima dată se face referire la *hemostază* în anul 1300. H. de Mondevile elaborează chirurgia în care se ocupă de problemele hemostazei și a îngrijirii plăgilor, subliniind totodată importanța anatomiei pentru chirurgie. Mai târziu, în 1746, J. Chr. A. Thden preconizează folosirea bandajelor *hemostatice* compresive [18, p.26].

Termenul *hematologie* se atestă pentru prima oară în 1656 [*ibidem*, p.56, 58], apoi, în 1666, în medicină se utilizează termenul [*ibidem*, p.97] *hemofilie*. În 1803, I.C. Otto descrie *hemofilia* ereditară. Termenul [*ibidem*, p.202] *hemogenie* se înregistrează mai târziu; în 1922, P.E. Weil descrie *hemogenia*, sindrom purpuriu complex.

Eșantionul II „globule roșii”, „eritrocite”: *hematie*, *hematometru*, *hematofagie* *hematocrit* = *hematoglobinometru* etc. – 8 termeni. În 1666 [20, p.301], Malpighi anunță primul descoperirea *hematiilor*, ulterior J.Swammerdam le revizuieste și în 1659 își publică observațiile [*ibidem*, p.189]. În 1910, C.Price-Jones descrie prima metodă de măsurare a volumului de *hematii*.

Eșantionul III „de culoare roșie”: *hematit*; și 1 termen utilizabil în botanică – *hematocrom* – 2 termeni.

Eșantionul IV „hemoglobină”: *hemoglobinurie*, *hemoglobinometru*, *hemină* – 3 termeni. Termenul *hemoglobina* [*ibidem*, p.125] este introdus în 1851, an în care O.Funke izolează din sânge un pigment roșu, identificat ulterior a fi *hemoglobină*. În 1876, medicii veterinari români A.Lacusteanu, I.Fometescu și I.Musceleanu întreprind primele cercetări asupra bovinelor infectate de babesioză, afecțiune pe care au numit-o inițial *gastroenteronefrită*, mai apoi *hemaglobinurie* [*ibidem*, p.341,343]. În 1879, W.R. Gowers imaginează primul un aparat de măsurare a cantității de *hemoglobină* dintr-un volum de sânge [*ibidem*, p.68]. În 1957, biochimistul american Vernon Martin Ingram (n. 1924) descoperă că *hemoglobina* normală și cea din celulele fasciforme diferă între ele prin substituirea unui singur aminoacid [*ibidem*, p.325]. În 1853, [*ibidem*, p.128] se utilizează termenul *hemină*. L.Teichmann-Stawiariski elaborează proba cu utilizare medico-legală a punerii în evidență a cristalelor de hemină.

Eșantionul V „vas sangiu”: *hemangiom*, *hemartroză*, *hematocel*, *hematom*, *hematosalpingită*, *hemangiom*, *hemangioblastom* – 7 termeni. Termenul *hematocel* [*ibidem*, p.126] este utilizat inițial în 1851 de către A.Nelaton în articolul *Lecții despre hematocelul retrouterină*, publicat în *Ziarul spitalului*.

Eșantionul VI „celule sangvine”: *hematocitologie*, *hematopoieză*, *hemogramă*, *hemocultură*, *hematocel*, *hemolizină* etc. – 8 termeni. În 1911, V.Shelling recomandă folosirea *hemogramei* (*ibidem*:176). Termenul *hemolizină* este introdus în 1902. L.A. Tarasevici utilizează termenul în lucrarea *Despre teoria hemolizinelor*, Odessa. Fiziologul și igienistul german Iohannes Petruschky (1863-1945) preconizează *hemocultura* (*ibidem*:316). În 1910 (*ibidem*:188), A.Carrel pune la punct tehnica de cultivare a celulelor *in vitro*.

Eșantionul VII „scurgere de sânge”: *hemangiomatoză*, *hematomielie*, *hematorahie* = *hemoragie*, *hemoroid* – 5 termeni. În 1910 (*ibidem*:189), W.W. Duke elaborează tehnica măsurării timpului de sângerare. Termenul *hemoraid* (< gr. *haima* „sânge”+ < gr. *rrhein* „a curge”) se introduce în 1692. O metodă de tratament chirurgical al hemoroizilor este implementată în 1868 de către I.Vercescu din Craiova, anticipând-o pe cea descrisă în 1882 de către W.Whitehead [*ibidem*, p.140].

Eșantionul VIII „anemie”: *anemometru* – 1 termen. Termenul *anemie* (669) se utilizează începând cu 1554. În 1725, A.P. Bestujev-Riumin introduce în terapie tinctura sa *antianemică*. În anii 1885-1950 este

elaborat tratamentul de anemie pernicioasă cu extract de ficat [*ibidem*, p.71]. De remarcat faptul că termenul *anemometru* desemna inițial un aparat pentru măsurarea vitezei de zbor a aeronavelor (*anemo* „vânt”). Ulterior penetrează medicina: *anemometru*, *anemograph*, 1858 (HC 24).

Eșantionul IX „parazit”: *hematozoar*, utilizabil în biologie – 1 termen. *Hematozoarul* palustru (*ibidem*: 317), așa, în 1898, cercetătorul italian Giovanni Battista Grassi denumește țânțarul care este transmitătorul agentului patogen al bolii respective. În Dicționarul medical [15, p.294] „cultismul” *hemo* este înregistrat în 11 termeni și care formează 73 de termeni-îmbinări: *hemoragie anovulară*, *anorectală tonică*, *arterială* etc.

Așadar, afixoidul ambipozițional: *hem(o)-/hemat(o)-, -emie* deține o poziție dublă în aspect structural. Este supus modificărilor semantice elementul antepus, variantele *hem(o)-/hemat(o)-* (9 eşantioane), manifestând valori semantice alternative: *hemocultură*, *hemocitoblast*, *hemoglobinurie*, *hemangiomatoză* etc. Elementul postpus *-emie* își menține sensul de bază „sânge”, indicând localizarea și are o valoare semantică constantă: *bacteriemie*, *bilirubinemie*, *hidroemie insulie mie*, *fibrinogenemie* etc.

Concluzii

Au fost supuse analizei dubletul < lat. *sanguis*, *inis*, *m* și < gr. *haima*, *haimatos* „sânge”, care sunt un model de reflectare a „naturii spirituale a unităților limbii” [21, p.287].

Creațiile lexicale neologice (formate în baza dubletelor greco-latine) corespund unei dimensiuni universale a creativității conștiente a savanților și denumesc cunoștințe specializate căpătate printr-o cunoaștere suplimentară a realității, având o utilizare cu predilecție în limbajele specializate (inclusiv, medical). În limbajul medical formează, în special, terminologia clinică; în terminologia anatomică se manifestă mai puțin.

Dubletele greco-latine formează unități lexicale specializate, care, la rândul lor, în terminologia medicală acoperă funcțiile denominativă, reprezentativă și de transmitere. Din punct de vedere pragmatic, acestea respectă principiile de utilizare care sunt generate de următoarele condiții pragmatice: a) respectă funcția de bază a limbajului (comunicarea); b) presupune atitudinea subiectului față de *hic* și *nunc*; c) ia în considerare aria de utilizatori; d) acoperă imperativele situațiilor comunicative; e) se pretează la felul, maniera discursului.

Referințe:

1. IFTIMOVICI, R. *Istoria medicinei*. București: ALL, 1995. 370 p. ISBN 973-39-0269
2. НИКОЛОВА, В. *et al. Lingua Latina medicinalis*. София: Рива - ABC – 90, 1994. 210 c. ISBN: 954-8001-06-3
3. HOLOMONOVA, A. *et al. Andreas Visalius – the reformer of anatomy*. Bratisl: Zec Listy, 2001. [<http://www.bratissleklisty.sk/2004/10501.06.pdf>]
4. BĂRLEA, Gh. *Introducere în studiul latinei creștine*. București: Grai și Suflet – cultura rațională, 2000. 223 p. ISBN: 973-9232-37-x
5. DAUZAT, Al. *Dictionnaire étymologique de la langue française*. Paris: Librairie Larousse, 1938. 824 p. 804.0-321.2
6. POMPEI, Gh.S. *Medicina și farmacia în trecutul românesc*, vol.I, 1382-1775. București: Tipografia Culturală, 1936.
7. ARNAUDOV, G. *Terminologia Medica Polyglota en cinq langues. Latinum, русский, français, deutsch*. Sofia Bulgaria: Editio Medicina et Physcultura, 1979. 943 p.
8. <http://fr.wiktionary.org/wiki/sanguineus#.C3.89tymologie>
9. ДВОРЕЦКИЙ, И. *Латинско-русский словарь*. Москва: Русский язык, 1967. 1096 c.
10. PROTTOPODESCU PAKE, Em. *Noul Dicționar portativu*. Bucuresci: Libraririu Edituru G.Joanide & A.Spirescu, 1870. 403 p.
11. ROSSETI, Al. *Limba română în secolele al XIII-lea – al XVI-lea*. În: „*Materiale și cercetări lingvistice*”. București, 1956.
12. URSU, T. *Limba hronicului lui Dimitrie Cantemir*. Chișinău: Știința, 1973. 256 p. 811.135.1'0
13. URSU, N. *Formarea terminologiei științifice românești*. București: Editura Științifică, 1962. 301 p. 805.90-31
14. http://www.sursa.md/product_info.php/info/p1773_Cantemir-Dimitrie---Istoria-ieroglifica-Vol-1--carte-.html
15. BEJENARU, V., BEJENARU, G. *Dicționar medical rus-român*. Chișinău: Editura enciclopedică „Gh.Asachi”, vol.I, 480 p.; vol.II, 1991, 429 p. ISBN: 5-88550-045-2; 5-88550-031-2
16. <https://www.google.com/search?q=%2C+singe+citratat+ex+tempore&ie=utf-8&oe=utf>
17. MARCU, Fl. *Dicționar Actualizat de Neologisme*. București: Saeculum I.O., 2013. 1077 p. ISBN: 978-973-642-327-7
18. BRĂTESCU, Gh. *Dicționar Cronologic de Medicină și Farmacie*. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1975. 366 p. 61(038)

19. ANDREI, N. *Dicționar etimologic de termeni științifici*. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1987. 291 p. 811.135.1'374.4
20. AVRAMEȘCU, A. *Dicționar Cronologic al Științei și Tehnicii Universale*. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1979. 813 p. 001(03)
21. SAUSSURE, F. *Scrieri de lingvistică generală*. Iași: Polirom, 2004. 352 p. ISBN: 973-681-436-X

*Prezentat la 02.10.2015
în cadrul Colocviului Internațional
**Dialogisme et polyphonie dans les langages de spécialité –
vers une socioterminologie dynamique***